

Thomas was hier

Eva Kelder bij Meulenhoff:

Het leek stiller dan het was
Een charismatisch defect
Thomas was hier

Eva Kelder en Annemarie de Gee
Ik, moeder (verhalenbundel)

Eva Kelder

THOMAS WAS HIER

roman

MEULENHOF

Dit boek is tot stand gekomen met een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978-90-290-9238-8

ISBN 978-94-023-2939-1 (e-book)

NUR 301

Omslagontwerp: Pankra

Omslagbeeld: © Tomasz Laskowski

Auteursfoto: © Hester Doove

Zetwerk: Elgraphic

© 2026 Eva Kelder en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Elke gelijkenis met bestaande gebeurtenissen en/of personages berust op louter toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Voor Sammie, onze benjamin

‘Ik ontvlucht de nabijheid der mensen niet, maar het is de eeuwige verre afstand tussen mens en mens die mij in eenzaamheid drijft.’

Friedrich Nietzsche

‘Ieder van ons is verschillende, is vele, is een overmaat aan zelden.’

Fernando Pessoa – *Het boek der rusteloosheid*

1

Ik was er niet klaar voor, maar de kaart kwam toch. Ik bekeek hem op bed, mijn vingers streken hongerig over het papier alsof hij het was die per post was bezorgd. Er stond een ezel op de voorkant, behalve ons adres in onpersoonlijke blokletters geen tekst op de achterzijde, en toch wist ik dat hij maar van één iemand afkomstig kon zijn. Thomas. Thomas leefde.

Mijn zoon was nooit een kind geweest dat voor grote problemen zorgde. Thomas deed doorgaans geen domme dingen en als hij dat wel deed, loste hij het weer op. Vindingrijk, noemden de leraren hem op school, snugger en autonoom. Lerarenwoorden. Als moeder dacht ik meer te zien, hem door en door te kennen. Nog iedere dag schemerde de kleine Thomas door in dat lange uitgeschoten lijf. In dat knappe gezicht dat altijd de aandacht trok. Hij zei wat niemand durfde te zeggen. En hij kwam ermee weg.

Het was de eerste keer dat Thomas iets van zich liet horen. Hij was nu twee weken weg. Precies het aantal weken dat we iedere zomer op vakantie gingen naar Frankrijk. Altijd naar het zuiden, in de buurt van Margaux, altijd naar dezelfde scheefgezakte herenboerderij onder de hoede van monsieur Pompadour, die goedmoedig met me flirtte als Freek niet keek. De kinderen vonden die plaagstootjes wel prima, want dat was

bijzonder aan de *unit*, zoals Thomas ons noemde, op vakantie waren we op ons best. Op vakantie was iedereen gelukkig met elkaar, ook in een op sterven na dood dorp zonder bakker, zonder *boucherie*, zonder al het leven dat een Frans dorp tot een Frans dorp maakte. Op vakantie zei niemand: loop niet zo te stressen, ging alles soepel wat thuis nooit echt wilde lukken. Twee weken per jaar. Best triest eigenlijk, zei Thomas.

Wij waren de ouders, onze twee jongens, hun zusje. Vijf mensen en een hond die we een paar jaar geleden boven op een Franse berg van zijn ketenen hadden bevrijd en tegen de zin van de kinderen met een klopje op zijn kale, ingevallen rug hadden achtergelaten. Toen Marijn, de jongste, drie bergen later nog op de achterbank zat te snikken keerden we om. Het morsige dier zat exact op dezelfde plek, tuurde verbeterd naar de autoweg waarop hij ons had zien verdwijnen. Het was duidelijk met wat voor karakter we hier te maken hadden en het beviel me niets.

Marijn stormde de auto uit en wierp zich op het afschrikkende beest, uitgemergeld, poten als harige wilgentwijggjes. ‘Mam, please?’

‘Nee, nee, nee.’ Ik tikte nijdig op mijn smartphone. ‘In het dorp verderop zit een dierenarts, die weet vast wel een gezellig tehuis.’

Ik wilde niet nog iets in leven moeten houden. Laten groeien, bloeien, ontpoppen. Wegen, meten, voeden tot het groot was geworden en ik kleiner, steeds kleiner, als een ster die steeds flauwer werd tot ik uiteindelijk oploste in het peilloze gitzwarte duister van de kosmos, miljarden lichtjaren verwijderd van wat me ooit in leven had gehouden.

De oudste twee stapten ook uit. Met z’n viereen liepen we behoedzaam in de richting van het vale schepsel alsof we nog

nooit een hond hadden gezien, niet zo'n hond althans. Freek snoof vanachter het stuur, gaf een slinger aan de volumeknop van de cd-speler en liet de machinegeweerachtige basgitaren van Motörhead de berghellingen geselen, terwijl hij met op elkaar geklemde kaken de tekst mee prevelde. *'You know me, evil eye. You know me, prepare to die,'* golfde het uit de raampjes van onze Nissan Qashqai. Een vreemde gewoonte die hij zich tijdens deze reis had aangemeten iedere keer als we hem even alleen lieten om te gaan plassen of een ijsje te halen bij de pomp.

De hond, die van dichtbij griezelig menselijke ogen bleek te hebben die zich feilloos in de zwakste plek van mijn ziel boorden, likte onophoudelijk Marijns hals. Marijn schaterde zoals ik hem in tijden niet had horen lachen, zoals peuters lachen als je tijdens het opvouwen van de was een onderbroek over je hoofd heen trekt en heel hard boeëëë! roept. Het raakte in ons alle drie een snaar, maar ik had besloten dit keer voet bij stuk te houden. 'Nee.'

Tessa wierp haar lange, ongekamde haren opzij met een ijskoude blik mijn kant op, een blik die ik herkende omdat die me al jarenlang onverholen werd toegeworpen.

Marijn bevroor midden in een lachsalvo, plotseling een en al overtuigend geacteerd ontredde, snot en tranen.

Maar het was Thomas die besliste. 'Mam.' Hij tilde het jankende beest op, duwde zijn neus in de smerige, schurftige vacht, die krioeelde van microscopisch leven, en ging wijdbeens voor me staan. 'Heb jij geen hart of zo?'

Wij waren het gezin dat nu uit elkaar viel, dat verbrokkelde als oude schapenkaas. Het begon al te stinken, het verdriet, het zat in onze adem, ons haar, kleefde aan onze tanden en onze huid. Nu moesten we zijn als Thomas: vindingrijk, onze verwachtingen bijstellen, de hoop dat hij ieder moment de keukendeur

open zou zwaaien en zou roepen: 'Zet die kachel lager, het lijkt hier de bingomiddag van de Zonnebloem wel!'

Ik wreef met mijn duim over de ezel op de ansichtkaart. Exact dezelfde kaart stuurden we ieder jaar vanuit Frankrijk naar opa en oma, een knipoog naar de rampzalige wandeltocht met een ezel die we door de wijngaarden van de Médoc hadden gemaakt toen de kinderen klein waren, niet ver van het tweede huis van Freeks ouders. Ik zag het opstuivende stof van hun autobanden nog voor me toen ze ons kwamen verlossen van drie brullende kinderen en een neerslachtige ezel die weigerde nog een poot te verzetten. Ik herinner me hun verwijten-de blikken, waarin ik die van hun zoon herkende. De ezel was niet mijn idee geweest.

Nu wisten we dus waar hij was, of was geweest. Maar niemand wist waarom.

2

Er zou een bad voor me klaarstaan. Het was mijn eerste kind en ik wilde bevallen in bad. Freek zou het regelen. Komt goed, komt helemaal goed, zei hij steeds weer opnieuw die laatste topzware weken. Op straat vroegen wildvreemden of het een drieling was. Ik kon er niet meer om lachen.

De verloskundige Ingrid had haar wenkbrauwen gefronst toen ik het voorstelde. Ik vond haar aardig, al was ze Duits van origine, van het strenge soort. ‘*Befallen* in bad?’ Het was niet ongewoon, maar ook niet standaard. Ik was geen drammer, maar ik hield vol.

Toen de weeën aanzwollen en we groen licht kregen om naar het ziekenhuis te gaan, zag ik in gedachten het bad voor me. Groot en rond, van blauw plastic. Het soort blauw dat chirurgen dragen, dat had ik op filmpjes gezien. We hadden thuis ook een bad, maar ik wilde naar het ziekenhuis. Ik wilde garanties op een goede afloop, ook al had ik van iedereen, de verloskundige voorop, moeten aanhoren dat je tijdens een bevalling al je verwachtingen moest loslaten. Al mijn verwachtingen? Mocht ik op z’n minst niet verwachten dat het kind gezond zou zijn? Ik het goed doorbloed en levend tegen mijn borst zou drukken? Ik was opgegroeid in de schaduw van het zusje dat stilgeboren werd. In de tijd dat niemand nog

van die term had gehoord en mijn moeder een dood kind baarde.

In de dagen voor de bevalling had ik in een boek voor aanstaande moeders gelezen dat de wijze waarop bevallingen in films geportretteerd werden schromelijk overdreven was. In het echt schreeuwden vrouwen helemaal niet zo hard, las ik. De gezwollen aderen in hun nek, de paars aangelopen hoofden, allemaal puur cinematografisch effectbejag. Het stelde me niet gerust. Ik klampte me vast aan de verhalen van de vriendin, wier eerstgeborene er in bad ‘zo uitgefloept’ was, waarna hij nog een paar seconden verwonderd door het warme water gleed. Mijn schede als glijbaan. Een vrolijk peddelende baby als op dat iconische album van Nirvana. Natuurlijk was het geen realistisch beeld, maar de hormonen gierden door mijn lijf en ik was bang.

Gelukkig had ik Freek. Hij had alles van tevoren met Ingrid doorgesproken. Eindelijk kwam zijn licht neurotische aard eens goed van pas. Zijn sterke handen trokken me uit de auto, lieten me zachtjes landen in de rolstoel waarmee een ziekenbroeder naarstig kwam aanzetten bij de ingang van het ziekenhuis. Ik schreeuwde wel, zo hard dat de ziekenbroeder de rolstoel door de gangen liet vliegen. In sneltreinvaart werd ik de bevalsuite binnengereden, waar mensen klaarstonden die hun best deden opgewekt te kijken. Freek zei later altijd dat niemand me meer verstond. Dat ik in paniek was. Dat zal best, maar ik verstond hen prima. Ik verstond Freek prima toen hij zei dat het bevalplan niet langer relevant was. Hij had het bij zich, hij zou het woord doen wanneer ik dat niet meer zou kunnen, dat was onze afspraak. Een soort dubbelcheck voor als hij flauw zou vallen van de zenuwen, zoals hij ook deed toen het topje van mijn teen eraf vloog tijdens een duikexcursie op Tennerife. Ik verstond hem prima toen hij tegen de verpleging zei

dat we hen vooral niet wilden lastigvallen met al onze wensen. Al onze wensen. Het was nog geen A4'tje, maandenlang hadden we erover gepraat. Een zo natuurlijk mogelijke bevalling, geen ingrepen wanneer dat niet absoluut noodzakelijk was. 'Doe jullie ding,' zei hij. 'Doe alles wat nodig is om de baby gezond ter wereld te brengen.'

Ik werd op bed gehesen, een infuus aangerukt. Ik had veel pijn en mocht een ruggenprik. Ik wilde geen ruggenprik, ik wilde in bad. Maar er was geen bad te zien.

'Het bad,' zei ik. 'Freek, waar is het bad?'

'Katja, lieverd, het gaat te snel.' Hij hurkte naast het bed, zijn gezicht vlak bij dat van mij. 'Je hoeft niet onnodig te lijden. Een ruggenprik is beter, straks voel je niks meer.' Hij knikte naar de verloskundige, die nu ook in alle spoed arriveerde. 'Je had het waarschijnlijk niet lang uitgehouden in bad. De pijn zou je te veel geworden zijn.'

'Ja,' knikte Ingrid, 'dan was alle moeite voor *nichts* geweest.'

Ik wilde iets zeggen. Een volzin lag op mijn lippen over autonomie en zelfbeschikking. Over dat ze verdomme niet voor mij konden beslissen, het was nog altijd mijn lichaam, maar de volgende wee nam het over, boorde zich met een verwoestende kracht in mijn lendenen, beukte alle logica uit mijn brein.

Je werd geboren en meteen weer weggehaald. Je hartslag te traag, je lippen blauw. Je armen en benen slap langs je lijf. Mijn bloed vlekkerig op je grauwe huid. Je moest naar een andere kamer, een met nog meer apparaten. Slangen, buizen, pompen. Je lijf nog zo klein, maar al helemaal van mij. Dat had ik heel sterk gevoeld in die paar seconden dat ik naar je had mogen kijken. Een nieuwe sensatie, dat dit overweldigende gevoel van willen bezitten, willen vasthouden en beschermen, tegen elke prijs, óók liefde moest zijn. De krankzinnige liefde waar je

moeders over hoorde vertellen. Pas nu besepte ik dat het tegelijk het gevaarlijkste gevoel was dat ik ooit zou voelen. Je was er net en werd me meteen weer ontnomen.

Je vader mocht mee, maar ik bleef achter. Terwijl mijn kind nogmaals door een nauwe tunnel werd gejaagd, dit keer die tussen leven en dood, werden de eerste hechtingen in mijn vlees gezet.

Je kwam terug, godzijdank kwam je terug. In de armen van je vader, zijn blik de mooiste die ik ooit van hem had gezien. Op de foto's zag je het ook, een innerlijke gloed op zijn toch al knappe trekken. Onwaarschijnlijk gelukkig zag hij eruit. Je was een stipje in een zee van doeken, alleen je gezichtje was zichtbaar, een warme muts op je hoofd. De kamer vulde zich plotseling met mensen. Je opa en oma, je ooms, nog meer personeel. Een vrouw met lieve ogen maar een slechte adem vroeg of ik beschuit met muisjes wilde. Ik wilde maar één ding: mijn baby vasthouden. Je ging van de een naar de ander, er werden foto's gemaakt. Het effect van jouw komst was buitengewoon. Mensen die ik al een hele poos kende veranderden in de mooiste, zachtste versie van zichzelf. Ik keek naar een decor van stralende gezichten, maar pas na wat een hele tijd leek keek er iemand naar mij.

Eindelijk werd je op mijn borst gelegd. Ik zei maar één ding: gaat het goed met de baby? En dat volgens je vader tien keer achter elkaar.

De eerste dagen van Thomas' leven stak er een haartje uit zijn piepkleine neusgat. Een zwart haartje. Ik durfde het niet aan te raken. Een smet op het perfecte, ademende lijfje. Ik had nog nooit iets vastgehouden dat zo breekbaar was. Zo glad, zó jong. Alleen dat haartje. Na een paar dagen was het plotseling verdwenen. De opluchting dat ik werkelijk een volmaakt wezen

had gebaard, niets zijn geluk in de weg zou staan, was zo groot dat ik er nog meer van hield.

Thomas was drie dagen oud. Ik lag in bed. Alleen het bewegen van mijn vingers deed geen pijn, zelfs mijn mondhoecken voelden rauw en ingescheurd. Ik probeerde mezelf overeind te hijsen en keek de gang in. Zonlicht boorde zich in het verschoten bloemetjesbehang. We waren er nooit aan toegekomen het te vervangen en nu leek de kans dat we de aftandse flat zouden opknappen vrijwel nihil. In het zonlicht dansten kattenhaartjes. Op de vloer lagen kattenhaartjes. Ze plakten aan mijn tepel wanneer ik de borst gaf, maar in de gang stuurde Freek de kraamhulp naar huis. Het was net twaalf uur geweest.

‘Nee, nee, je hoeft echt niet te stofzuigen. Ga maar lekker naar huis. Ja, echt. We redden ons wel. En kom morgen gerust wat later. De uren die jullie moeten maken, niet normaal.’

De kraamhulp klonk verbaasd. Ze zei iets wat ik niet verstond.

‘Boodschappen?’ vroeg Freek. ‘Behoort dat ook nog tot jullie takenpakket? Tjonge. Ik ga zelf wel even naar de supermarkt. Maak ik wat lekkers voor haar. Dat heeft ze wel verdiend. Wat een krachtpatser, hè?’

‘Freek,’ zei ik toen hij de slaapkamer in kwam met een mok verse gemberthee en bonbons van Puccini. ‘Het is hier vies. Er is al dagen niet gestofzuigd en op de wc-bril zit bloed. We hebben recht op kraamhulp. Ik kan niks.’

‘Ach, die arme vrouw.’ Freek zuchtte. Hij zag er moe uit. ‘Volkomen overbelast, dat zorgpersoneel. Ik ga straks voor je koken. En ik haal zelf wel even een doekje over de wc. Kan je lekker poepen zonder pottenkijkers.’

Ik trok het dekbed over mijn hoofd. ‘Please, ik voel me al niet bepaald aantrekkelijk.’

Hij schoot in de lach. Ik keek naar die goede kop van hem,

onaangetast, terwijl ik vannacht droomde dat de gynaecoloog per ongeluk mijn onderbenen had geamputeerd en onophoudelijk sorry riep terwijl hij voorovergebogen over de stompjes gezichtjes op het verband tekende.

‘Ik ken je toch, op Lowlands kon je ook drie dagen niet poepen. Komt goed, liefje, ga maar lekker slapen. Ik let op Thomas.’

Ik sliep niet. Na een paar nachten zonder slaap stond ik op. Onder de deur naar de woonkamer gloorde zacht licht. Toen ik de deur stilletjes openduwde zag ik dat het afkomstig was van een slinger gekleurde lampionnetjes. Voor de lichtcirkel bleef ik aarzelend staan, net erbuiten alsof de cirkel tastbaar was.

Midden in het zacht gloeiende schijnsel stond een verschooten pompoenoranje stoel met een uitklapdeel waar je je voeten op kon laten rusten. Mijn voederstoel. In de stoel zat Freek met onze baby op schoot. Ze waren allebei wakker. Freek keek me aan. Ik stapte de cirkel van licht binnen en hurkte naast die foielelijke stoel vol met ondefiniceerbare vlekken die Freek op straat had gevonden en die we een jaar later na veel strijd weer terug zouden brengen naar de plek waar hij thuishoorde.

‘Hallo.’

‘Hallo.’

Ik legde mijn hoofd op Freeks schoot tegen de baby aan en voelde zijn warmte mijn hoofdhuid verwarmen. We zwegen en waren verbonden. Verbonden als twee mensen die een kind hadden gemaakt op het hoogtepunt van hun liefde. We spraken zacht en liefdevol. Waarover weet ik niet meer, maar ik weet nog dat er hoop in die woorden zat, hoop en vertrouwen, en dat die hoop en dat vertrouwen door mijn lichaam gloeiden. En dat alles niet veel later weg was en nooit meer terug zou komen. Nooit meer, geruisloos verdwenen, we hadden het niet eens door.

3

De dag dat mijn zoon verdween kocht ik een nieuwe parasol. Een houten parasol van een betrouwbaar Duits merk dat ons het ongekend hete voorjaar door zou moeten loodsen. Terwijl ik het onding op de parkeerplaats van de Gamma de kofferbak in probeerde te sjoeren, dacht ik aan de boodschappen, mijn volle agenda, de vriendin die ik was vergeten terug te bellen. Ik dacht niet aan Thomas, niet aan waar hij uithing, niet aan hoe hij die ochtend de deur uit was gegaan, niet aan zijn laatste woorden en de mogelijke diepere betekenis ervan. Ik had geen onderbuikgevoel, geen zeurderig stemmetje in mijn achterhoofd dat me iets probeerde te vertellen. Ik voelde me neutraal, dinsdagochtendachtig, niet bijzonder gelukkig, maar ook niet ongelukkig. Toen ik er achteraf over nadacht voelde ik vrij weinig en al helemaal geen spoor van onrust of alertheid, een moeder van niks.

Ook toen Thomas rond etenstijd niet thuiskwam raakten we niet onmiddellijk in paniek. Hij liet wel vaker urenlang niets van zich horen. Jongens van achttien hadden recht op een eigen leven, we waren moderne ouders, leuke ouders die hun kinderen hun eigen fouten gunden. Ik wierp een blik op de weekagenda op de koelkast. Om acht uur ging Freek padden met een paar bevriende tandartsen, afgezien daarvan

was de agenda leeg. Ik vroeg Marijn de tafel te dekken en mikte een handje hondenbrokken in Biscuits voerbak, die hij met goedkeurend gegrom begon op te schrokken. Nog altijd zo onverzadigbaar als op de dag dat we hem hadden gered en hij zijn entree in ons gezin bezegelde door een rol biscuit te verorberen en daarna de Nissan onder te kotsen. Tijdens het eten keek Tessa op Instagram en daarna op Snapchat om te zien of daar iets bijzonders van Thomas te zien was. We keken met een half oog mee. Niemand die echt dacht dat hij weg was. Dat we iets ongebruikelijks zouden aantreffen op een van zijn accounts.

‘Niks,’ zei ze.

‘Tuurlijk niet,’ zei Freek. ‘Hij is vast de tijd vergeten. Je zal zien dat hij straks gewoon een appje stuurt.’

Dat was de eerste dag. We gingen naar bed in de veronderstelling dat hij in de loop van de avond thuis zou komen. Een uit de hand gelopen feestje, blijven plakken bij een vriend. Met vochtige wangen zou hij voor ons staan, hijgend van het fietsen over de zwarte landweggetjes van de stad naar ons in het groen verzonken huis.

Ik wist niet of ik jullie wakker moest maken, zou hij zeggen. Maar ik heb het toch maar gedaan.

Geeft niets, zouden wij zeggen. Fijn dat je er weer bent, jongen. Je heb ons niet wakker gemaakt. We slapen niet.

Nee, natuurlijk slapen we niet. De eerste nacht niet en ook de tweede niet en de derde, tot ik de huisarts belde en ik nog diezelfde middag een doosje temazepam kon ophalen bij de apotheek. En een strip oxazepam omdat ik zo zacht praatte aan de telefoon dat de assistent moeite had me te verstaan.

‘Mevrouw, ik hoor u niet. Kunt u wat harder praten? Mevrouw, bent u er nog?’

‘Ja,’ zei ik geïrriteerd na een lange pauze. ‘Ik ben er nog, maar mijn zoon niet. Die is kwijt.’

Kwijt. Spullen raakte je kwijt. De gekste dingen lieten mensen achter in de trein. Dat was normaal, maar een kind kwijtraken? Dat grensde aan veel ergere dingen. Je kind kwijtraken was misdadig. Ik had hem nergens laten slingeren. Ik had me niet laten afleiden door iets onbenulligs als een inkomend berichtje. Ik had zijn handje nooit losgelaten op een vol perron of op het strand. En toch zei ik die eerste avond tegen Freek, allebei op onze rug in bed, geërgerd luisterend naar elkaars adem: ‘We hadden beter op hem moeten letten. Vaker aan hem moeten vragen hoe het ging.’

‘Jij misschien,’ zei Freek. ‘Ik let prima op hem.’

Die eerste nacht besloot ik rond vier uur op te staan, zachtjes om Freek niet te storen, hoewel ik aan zijn roerloze houding merkte dat ook hij klaarwakker was. Hij was een drukke slaper. De demonen kwamen bij hem 's nachts, al herinnerde hij zich 's ochtends nooit iets van zijn gemurmel en gedraai, het boosaardige klakken met zijn tong alsof hij iemand het zwijgen wilde opleggen.

In de woonkamer liet ik de lichten uit. Maanlicht weerkaatste op de metallic ballonnen die we een week eerder hadden opgehangen. Het was op het randje, ballonnen voor een achttienjarige, maar Thomas hield van feest en het was immers zijn verjaardag. In de gang stonden de boodschappenkratten van de Albert Heijn nog opgestapeld, als bierkratten op een jongerencamping. Binnen de muren van een fort gebouwd uit bierkratten kreeg ik ooit mijn eerste zoen op Camping Appelhof, een volstrekt misplaatste naam voor de ranzigste camping van Terschelling en ver daarbuiten. In stilte had ik mijn zoon een week Appelhof toegewenst met veel gerotzooi in tentjes en an-

der heerlijk geluk. Ik wenste hem alles wat hem toekwam die ochtend van zijn verjaardag. Op de in alle vroegte opgetuigde ontbijttafel prijken door Freek gebakken croissants, bosbes-senmuffins en kommetjes met zelf ingemaakte vijgenjam. Het was al jaren traditie in ons gezin om met verjaardagen uit te pakken. In het midden van de tafel lag het cadeau dat een for-tuin had gekost en waarvan we vurig hoopten dat het in de smaak zou vallen. Thomas deed niet aan verlanglijstjes, als klein kind al niet. Verras me maar, zei hij ieder jaar opnieuw, en geveinsd of niet, hij leek altijd blij met wat we nu weer hadden bekooktoofd.

Mijn zoon was een product van deze tijd. De angst voor de toekomst, zijn overtuiging als vegetariër en, zo had hij onlangs aangekondigd, van nu af aan ook als veganist, de onomwonden bewondering voor Extinction Rebellion. Zijn telefoon was in één wat voor ons ooit walkman, televisie en stamkroeg wa-ren geweest. Wij, zijn ouders, benaderbaar en dichtbij, maar ook afstammelingen van een hopeloos verouderd tijdperk, lichtjaren van zijn wereld verwijderd. Als we appten gebruikten we – o, horror – onze wijsvingers. 's Avonds chatte Thomas met een leeftijdsgenootje uit de Filipijnen, ooit ontmoet tijdens een urenlange World of Warcraft-quest en net als hij een be-wonderaar van Greta Thunberg. Het tijdsverschil 's winters zeven uur. Wanneer wij Marijn onder de wol stopten, was het aan de andere kant van de wereld drie uur 's nachts. Zijn wow-maatje uit Manilla kon toch niet slapen. Het joch was doods-bang dat hij op een dag in zijn slaapkamer zou verdrinken. Het water klotste tegen de poort.

Mijn zoon was een gen z'er, maar lag ook met zijn generatie overhoop. Voor Thomas was niets zwart-wit, bubbels iets om aan te ontsnappen. Tijdens de verkiezingen was hij de eerste, en zo bleek de enige, van zijn klasgenoten die de app installeer-

de waarmee je kon chatten met kiezers met een politieke voorkeur mijlenver verwijderd van die van jezelf. De chats bleven doorgaans beleefd en leidden aan beide kanten tot meer begrip. Niemand van zijn vrienden en klasgenoten bleek echter geïnteresseerd in zijn online ontmoetingen met PVV'ers en FVD-stemmers, met wie je het volgens Thomas prima 'respectvol oneens' kon zijn. Met een van hen was het contact dermate leuk en verrassend dat Thomas haar meevroeg naar het veganistische eetclubje dat eens per maand samenkwam. Het welkom was allesbehalve warm; er werd amper een woord met haar gewisseld en Thomas kreeg na afloop te horen niet langer welkom te zijn. In de dagen erna stond ik versteld van zijn veerkracht. Binnen een mum van tijd had hij een nieuwe eetclub opgericht, waar weliswaar veganistisch werd gekookt, maar lang niet iedereen zich aan de linkerflank van het politieke spectrum bevond. 'Woke, maar zonder hokjes,' zei Thomas trots.

En toch was ik altijd bang dat hij erom gepest zou worden, zijn weigering om een kant te kiezen. Het maakte hem anders en ongrijpbaar. Ik zag hem niet vaak verdrietig, maar mijn hart brak die ochtend van zijn verjaardag toen zijn telefoon onophoudelijk piepte en hij met zijn hoofd in zijn handen aan de ontbijttafel zat. De wallen onder zijn ogen dik en gezwollen. Dagenlang had hij in het diepste geheim doorgewerkt, alleen Tessa had hem geholpen. En nu stroomden de reacties binnen, ongezouten meningen, pogingen om hem te cancelen, afgewisseld met felicitaties voor zijn verjaardag. Zijn vrienden deelden dezelfde idealen, een enkeling daargelaten. Stuk voor stuk leuke, intelligente types, maar nu was Thomas in hun ogen opnieuw te ver gegaan en van vergiffenis of ten minste iets van begrip leek dit keer geen sprake. Het vonnis was ongekend hard.

‘Ze noemen Thomas een verrader,’ fluisterde Tessa in de keuken in mijn oor.

Ik keek naar mijn jarige zoon. Zijn handen beefden, vol ongeloof scrolde hij door de stroom aan berichten op zijn telefoon. ‘Lieverd, wil je nog koffie?’ Ik liep aarzelend op hem af, stak mijn hand uit, trok hem terug en legde hem op zijn schouder. We raakten elkaar niet vaak aan. Dat was vast normaal, zei ik tegen mezelf. Pubers moesten er niet aan denken door hun moeder aangeraakt te worden. In werkelijkheid verstijfde hij al onder mijn aanraking sinds hij een jaar of twee was.

In horten en stoten kwam het verhaal eruit. Twee bleke koppies in het glorende ochtendlicht. Ze hadden maar een paar uur geslapen. Hoe bestond het dat Freek en ik niets hadden gemerkt? Samen met Tessa had Thomas de afgelopen week een minioperatie op poten gezet. Zijn zakgeld, het salaris van zijn krantenwijk en de jaarlijkse verjaardagsgift van opa en oma, alles had hij erin gestoken. Een verlaten boerenschuur was omgedoopt tot logistiek centrum. In het holst van de nacht hadden ze de schuur met allerlei lekkernijen bevoorraad. Inkopen deden ze overdag met mijn bakfiets, die ik alleen gebruikte om Marijn van en naar school te brengen, en voor boodschappen. Die ochtend waren ze om half twee opgestaan. In het diepste geheim hadden ze kratten van de Albert Heijn verzameld en gevuld met alle ingrediënten voor een grandioos ontbijt. Luxe broodjes, croissants, rood fruit, jus d’orange, kuipjes jam en roomboter, chocolademuffins, Beemster-kaas, gekookte eitjes, sneetjes krentenbrood en kruidkoek. Zelfs aan een fles bubbels hadden ze gedacht. Boven in de mand prijkte een kaartje. *Met de groetjes van Thomas, een traktatie voor mijn verjaardag!*

Een tiental kratten moesten ze per bakfiets bij de in mist en slaap gehulde boerderijen afgeleverd zien te krijgen voordat